

İnkılapsever Bir Cumhuriyet Aydını: Hilmi Adnan Malik Bey¹ (d.1900- ö.1972)

One Revolutionary Republican Intellectual: Hilmi Adnan Malik Bey (b.1900- d.1972)

Hüseyin Hilmi ALADAĞ²

Geliş Tarihi: 23.10.2016 / Düzenleme Tarihi: 14.11.2016 / Kabul Tarihi: 21.11.2016

Özet

Dr. Hilmi Malik Evrenol'un da içinde bulunduğu Osmanlı'nın son devri içinde Batılı/Batıcı eğitim ile yetişmiş/yetiştirilmiş kuşak; "İnkılâpçı Cumhuriyet Aydını" kategorisini eserlerinde çok iyi ortaya koyabilmişlerdir. Dr. Hilmi Malik Evrenol'un; muhtelif meselelere dair kafa yorduğu neredeyse tüm çalışmalarında "İnkılâp Prensiplerini" "ahaliye" aşlamayı "görev" edinmiş bir "İnkılâpçı cumhuriyet aydını" olduğu anlaşılmıştır. Onun kalemi her daim "İnkılâbın memuru" bir "muallim tavrı" ile İnkılâpların "vatandaşa" benimsetilebilmesine hasredilmiştir. Tüm disiplinler Hilmi Malik Bey'in özünden bağlı olduğu "Türk İnkılâp Prensiplerini" ulusa benimsetebilmek için "araçsallaştırılmış" birer imkândır. Bu bakımdan Hilmi Malik Bey'in pedagojik çalışmaları birer "politik pedagoji", sosyolojik incelemeleri "politik sosyoloji", edebi bir eseri dahi "İnkılâp edebiyatı" olmuştur. Esasen yazdığı hangi disipline ve hangi konuya ait olursa olsun, "onun kalemi", "İnkılâpçı Cumhuriyet Aydınının Değerleri" ile tüm "vatandaşların" "terbiye edilmeleri" uğrunda seferber edilmiştir. Dr. Hilmi Malik Evrenol; aslında bir "kültür devrimi" sonucunda meydana gelmiş olan Türk toplumunu yeniden dizayn etme çalışmalarına ya da farklı bir söyleyişle "Modern Türkiye Cumhuriyeti" projesine fikirleri, kalemi ile katkı sunan karakteristik bir "İnkılâpçı Cumhuriyet aydını" olmuştur. Hilmi Malik Bey'in uzman sıfatı ile vermiş olduğu eserleri ve çalışmaları analiz edildiği zaman, bu projeye direkt ve dolaylı olarak sağladığı politik, kültürel ve pedagojik katkılar anlaşılmaktadır. Hilmi Malik Bey, eserlerinde, cumhuriyet dönemi devrimlerinin izahının sağlanması (determination) ve devrimlerin "vatandaşlara" benimsetilmesi ve böylece "cumhuriyetçi yurttaşlar" yetiştirilme ideali için çalışmıştır. Hilmi Malik çeşitli disiplinlerde çalışmalar yapmış olsa bile onun çalışmalarının tamamı "İnkılâbın emrine amadedir".

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İnkılâp, Cumhuriyet Aydını, Hilmi Malik Evrenol

Abstract

Dr. Hilmi Malik Evrenol the end of the Ottoman era in which Western / Western-oriented education by trained / trained generations; "Revolutionary Republican Intellectuals" category were able to work very well laid out. Dr. Hilmi Malik's Evrenol; almost all studies to chew on various matters "Principles of Revolution" "population to" vaccination "task" has adopted a "revolutionary intellectuals of the republic" has proved to be. His pen is always "the revolution's official" A "teacher attitude" with the reforms "citizen" is devoted to be adopted. All disciplines Hilmi Bey, the essence of which is connected to Malik, "Principles of Turkish Revolution" to adopt the nation "instrumentalist" is an opportunity. In this regard, Hilmi Malik Bey's pedagogical work is a "political pedagogy", a sociological study of "political sociology", a work of literary genius "Revolution Literature" has been. Essentially what that discipline and summer regardless of what matters, "his pen", "Value of Revolutionary Republican Intellectuals" all "citizens" "in the discipline" was mobilized for. Dr. Hilmi Malik Evrenol; It is actually a "cultural revolution" result, which occurred Turkish society to redesign work, or different words, the "modern Republic of Turkey" project ideas, a characteristic that contributes to the pen "revolutionary republican ideology" was. Hilmi Malik when experts had given the title of the work and analyze the work of this project will provide direct and indirect political, cultural and educational contribution is understood. Hilmi Malik in the works, ensuring the explanation of the republican period of revolution (determination) and the revolution of the "citizens" and thus adopting the "republican citizens" tried to train for the ideal. Hilmi Malik even though has worked in various disciplines all of its work, "the revolution of the order is ready."

Key Words: Turkey, Revolution, Republican Intellectuals, Hilmi Malik Evrenol

Giriş

Dr. Hilmi Malik Evrenol'un ailesi ile birlikte mübadele döneminde Türkiye'ye döndüğü on iki yaşından yirmi yaşına kadar olan Türkiye'deki tahsil çağı boyunca, Ortaokul ve Lise dönemini içine alan İzmir Amerikan

¹Bu makale yazarın Doktora Tezinin ilgili bölümünden üretilmiştir.

²Yazışma Adresi: Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, Konya, Türkiye. E-Posta: hhilmialadag42@gmail.com

Koleji (*International Smyrna American College*) kendine özgü misyonu ve eğitim müfredatı ile tamamen “Batılı” ve “Batıcı” bir “insan tipi” yetiştirmeye çalışmıştır. Hilmi Malik’in fikirlerinin ve kimliğinin teşekkülünde bu dönemin tesiri yok sayılamaz. İzmir Amerikan Koleji’nden sonra Hilmi Adnan Malik’i benzer doğrultuda eğiten diğer bir kültür ortamı ise; üniversite öğrenimini ve uzmanlığını tamamlamış olduğu Kolombiya Üniversitesi (*New York Columbia University*) olmuştur. Bu bakımdan New York’ta bulunduğu beş sene Hilmi Malik Bey’in düşünce dünyasını derinden etkilemiştir. Dr. Hilmi Malik Evrenol’un da içinde bulunduğu Osmanlı’nın son devri içinde Batılı/Batıcı eğitimi ile yetişmiş/yetiştirilmiş kuşak; “İnkılâpçı Cumhuriyet Aydını” kategorisini eserlerinde çok iyi ortaya koyabilmişlerdir. Dr. Hilmi Malik Evrenol’un; muhtelif meselelere dair kafa yorduğu neredeyse tüm çalışmalarında “İnkılâp Prensiplerini” “ahaliye” aşılamaı “görev” edinmiş bir “İnkılâpçı Cumhuriyet aydını” olduğu anlaşılmıştır. Onun kalemi her daim “İnkılâbın memuru” bir “muallim tavrı” ile İnkılâpların “vatandaşa” benimsetilebilmesine hasredilmiştir. Tüm disiplinler Hilmi Malik Bey’in özünden bağılı olduğu “Türk İnkılâp Prensiplerini” ulusa benimsetebilmek için “araçsallaştırılmış” birer imkândır. Bu bakımdan Hilmi Malik Bey’in pedagojik çalışmaları birer “politik pedagoji”, sosyolojik incelemeleri “politik sosyoloji”, edebî bir eseri dahi “İnkılâp edebiyatı” olmuştur. Esasen yazdığı hangi disipline ve hangi konuya ait olursa olsun, “onun kalemi”, “İnkılâpçı Cumhuriyet Aydınınının Değerleri” ile tüm “vatandaşların” “terbiye edilmeleri” uğrunda seferber edilmiştir.

Hilmi Adnan Malik, pasaportundan ve evlilik cüzdanından tespit ettiğimize göre 1900 yılında Manastır Naslıç’ta doğmuştur. Hilmi Malik Bey’in babasının ismi Malik, annesinin adı Hatice’dır. Soyadı Kanunundan önce ve sonra Dr. Hilmi Malik Evrenol’un kullanmaya devam ettiği “Malik” adı babasından miras kalmış bir isimdir. Belgelerde Rumi 1316 tarihinde doğduğu kaydedilmiştir ki bu tarih Miladi 1900 yılına denk gelir. Hilmi Malik Bey’in çocukluk dönemine ait elimizde detaylı malumatın bulunmayışının temel sebebi, Hilmi Malik Bey’in halen hayatta olan ve uzun yıllardır Almanya’da yaşayan 1932 doğumlu kızı Ülkü Hanım’ın ve İstanbul’da ikamet eden ve sağlık sorunları yaşayan 1934 doğumlu oğlu Önder Bey’in bu döneme ait hiçbir şey bilmediklerini ifade etmiş oluşlarıdır (*Ek A ve Ek B*).³ Hilmi Adnan Malik’in çocukluğuna dair *Türkiye’de Sinema ve Tesirleri* adlı “sosyolojik incelemesinde” çocukluğunda Selanik’te sahilde Beyaz Kule’de gösterilen bir filmi iyi hatırladığını yazmıştır (Hilmi A. Malik, 1933: 8). Demek ki Hilmi Malik çocukluğunda Selanik’te de bulunmuştur. Aynı eserin bir başka yerinde “*çocukluk hatıralarıma istinaden diyebilirim ki eyi bir film insanı alakadar ve ona dair tarihi kitapları okumaya sevk eder*” (Hilmi A. Malik, 1933: 45) ifadelerinden yola çıkarak, Hilmi Malik’in, çocukluğunda sosyal ve okumaya araştırmaya meraklı tecessüs sahibi bir mizacının olduğu tahmininde bulunabiliriz.

Hilmi Malik, 1912 tarihindeki Balkan Göçleri esnasında 12 yaşlarında bir çocukken ailesiyle birlikte Naslıç’ten Batı Anadolu’da Aydın yöresine göç etmiştir. Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde Balkanlar demografik olarak Rumlar, Türkler, Slav (Slavlar) ve Vlah (Ulahlar) ayrıca Aşkenaz ve Seferad isimleri ile maruf Hazer ve Endülüs Yahudilerinden müteşekkil kozmopolit ve heterojen bir yapı arz etmekteydi. Yahudilerin ekserisi Selanik’te toplanmıştı. Grebene ve Naslıç’i ise ekseriyeti Müslüman ahali ile bir kısım Hıristiyanlar teşkil etmiştir. Lozan Mübadilleri Derneği’nin eline yeni geçmiş olan mektup türünde ve birinci kuşak mübadillerden olan Zihni Ayalp’e ait ve ölümünden iki ay önce 1956 senesinde yazdığı hatıratında Naslıç ile ilgili çok kıymetli bilgiler mevcuttur. Zira birinci kuşak mübadillerden kalma mektup ve hatırat yok denecek kadar azdır; dolayısıyla ele geçenler çok değerlidir. Bu bilgiler ışığında, Hilmi Malik Bey’in on iki yaşına kadar olan ve hakkında yazılı ya da sözlü çok az bilgi ve belge bulunan bu çocukluk evresi üzerine tahminlerde bulunabileceğiz. *Geçmişten Gelen Mektup* başlıklı bu hatıratta beyan edildiğine göre:

“...Naslıç 400 hane ve dört bin (4000) kadar nüfusu vardır... Naslıç merkezinde üç bin beş yüz İslam ve Türk, beş yüz kadar da Rum vardır. Güneyinde ve 3 saat mesafede nüfusu kâmilan Rum olmak üzere Seçişte ve Kuzey Batısında Jupan nahiyeleri vardır. 44 köyü olup bunlardan 30 tanesi İslam, diğerleri tamamen Hıristiyanlar ile meskündür. (tamamı Hıristiyan’dır). Kuzeyinde vasi kayın, meşe ve kestane ormanları mebzuldür. Seçişte, Selçe ve de bazı köylerde güzel üzüm yetişmekte, şarap ve pekmez yapılmaktadır... İklim iç Ege iklimine yakındır. Yazları serin, kışları serttir. Yarım metreye kadar kar yağdığı vakidir. Yağmur normaldir. Rakım 850 ’dir... Büyük bir Rüştüye (Ortaokul) ile İptidai (İlkokul) Mektepleri kışlanın yanındadır. Çarşısı çok güzeldir. Sokakları geniş ve tamamen döşemelidir. Leziz suları ile oniki çeşme ve iki şadırvanı mevcuttur. Kurşunlu Cami, Arap Cami, Sinaniye Camileri göze çarpmaktadır... Naslıç, 1912 (1328) tarihinde Yunanlılar tarafından harben işgal edilerek karşı Rum Mahallesi müstesna (dışında) bütün kasaba tamamen yıkılmış ve kül haline gelmiştir... Naslıç muhitinde fazla Rum olması hasabile (nedeniyle) halk Rumca Lisanını da bilmektedirler... (www.lozanmubadilleri.com/28.05.2016)⁴

Hilmi Malik’in bu Naslıçlı mübadilin anlatımına göre; Naslıç’ta mevcut tek ilkokul olan kışlanın yanındaki *İptidai Mektebinde* ilkokulu tamamlamış olması kuvvetli bir ihtimaldir. Hatıratın okuduğumuza göre Hilmi Malik’in de Rumcaya hiç olmazsa aşına olduğunu iddia edebiliriz.

³Hilmi Malik Evrenol’un büyük oğlu Önder Evrenol ve gelini İpek Evrenol’un kızı Sn. Ebru Evrenol Hanımefendiye bu bilgileri ve pasaportu temin ederek sağladığı katkı için teşekkür ederim.

⁴Lozan Mübadilleri Derneği’nin eline yeni geçmiş olan mektup türünde ve birinci kuşak mübadillerden olan Zihni Ayalp’e ait, ölümünden iki ay önce 1956 senesinde yazdığı, Naslıç ile ilgili kıymetli bilgiler içeren bir hatıratıdır.

1912 senesinde Nasliç'in Yunan işgaline uğramasından hemen sonra, Hilmi Malik ailesi ile birlikte Aydın yöresine göçtüğüne göre, 1913 senesinde başladığı Orta öğrenimini İzmir Kızıl Çullu (Şirinyer-Paradiso) Amerikan Koleji'nde⁵ Adnan Menderes ve Et(h)em Menderes ile sınıf arkadaşı olarak muhtemeldir ki 1920 senesinde tamamlamıştır. (Ek C, Ek D) Bilhassa Adnan Menderes ile iyi arkadaş olduklarını söylemeliyiz (Ek E)⁶. Koleje nehari (gündüzcü) olarak devam eden öğrenciler olduğu gibi yatılı kalan (leyli) öğrenciler için de yurt binası tahsis edilmiştir (Pehlivanlı, 2012: 58–69). Hilmi Malik'in Amerikan Koleji'nde nehari mi yoksa yatılı mı okuduğuna, devam devamsızlık durumuna ve notları ya da başarı performansına dair elimizde bir belge, şahit v.s yoktur.⁷ Fakat ailesi 1913 yılında Aydın havalisinde meskûn bulunduğuna göre kuvvetle muhtemel kolejde yatılı okumuştur. Yüksek eğitimini Amerika'da meşhur *Columbia* Üniversitesinde Pedagoji ve Din Bilimleri dalında yapmıştır (Hilmi Malik, 1928a: 198)⁸. Buradan hareketle Hilmi Malik'in İzmir Amerikan Koleji'nde not ortalamasının yüksek olması ve yabancı dil yeterliliğinin Kolombiya Üniversitesi'ne kabulüne kâfi derecede bulunması; kolej yıllarında Hilmi Malik'in başarılı, hiç olmazsa vasatın üstünde bir ders performansı olduğu fikrini de bize ilham etmektedir. *Türkiye'de Suçlu Çocuk* adlı eserinde yazarın adının altında şu ibare vardır: "Amerika Kolombiya Darü'l Fünûnu Fenn-i Terbiye Şubesi Mezun"⁹. Bu ibare *Yaratıcı Küçük İnsan ve Kabiliyeti* isimli eserinde de bulunmaktadır. Hilmi Adnan Malik'in "...Amerika müesseselerinde üç sene felsefe ve ilahiyat, iki sene çocuk terbiyesi ile içtimai müesseselerde tatbikat gördükten ve bilfiil çalıştıktan sonra, aynı zamanda Profesör James'e, Doktor Dewey'e ve merhum refikasına talebelik ettiğimden fikir inkılâbı geçiren milletdaşlarıma küçük bir yardımda bulunmak ümidiyle..." (Hilmi Malik, 1928b: 322) şeklinde Amerika'da yapmış olduğu yüksek öğrenimine dair kendi beyanından hareketle toplam beş yıl Amerika'da kalmış olduğunu söyleyebiliriz. Kaldı ki; Hilmi A. Malik, Üniversitenin 1923–1924 ve 1924–1925 eğitim periyodunda *Teacher's College* öğrenci listelerinde de kayıtlıdır. 1924 senesinde bu bölümden *Master Degree* (Uzmanlık) ile mezun olduğuna dair Kolombiya Üniversitesi arşiv yetkilisinden aldığımız bilgiye de istinaden Hilmi A. Malik'in bu bölüme 1920–1921 yıllarında başlamış olduğunu artık söyleyebiliriz. (Ek F)¹⁰

1924–1925 döneminde ise ya *Doktora* (Ph.D) payesini alabilmek için ya da staj yapmak için kalmış olması gerçeğe en yakın ihtimallerdir. Bu konuda ilgili istatistiklerin incelenmiş olduğu kapsamlı bir başka çalışmada;

"1907–1911 istatistiklerinde 1327 (1911) yılında Amerika'da 5 öğrencinin öğrenim gördüğü bilgisi mevcuttur. Kuran ise 1911'de beş, 1920'de iki öğrencinin Amerika'da öğrenim gördüğünü belirtmektedir. Ayrıca 1928 istatistiklerinde Kolombiya Darülfünununda, Darülfünun bursuyla okuyan 2 öğrenciden söz edilmesi bu tarihten önce Cumhuriyetin erken döneminde Amerika'ya öğrenci gönderildiğinin göstergesidir. Kaldı ki, tablo 4'te görüleceği üzere 1923–24 yılında Amerika'da bulunan 1 öğrenci Kuran'ın sözünü ettiği 1920'de Amerika'da bulunan 2 öğrenciden 1'i olabilir. Sonuç olarak Amerika'ya öğrenci gönderilmesinin Cumhuriyet öncesi başladığı, Cumhuriyetle birlikte ise 1929 yılında bu ülkeye öğrenci gönderilmeye başlandığı söylenebilir. 1924–25 ders yılı süresinde öğrenimlerini tamamlayarak dönen 12 öğrenciden 6'sı öğretmenlik mesleğine, 2'si sıhhiye, 2'si ticaret Vekâletinde çalışmaya başlamışlardır. Diğer 2 kişi hakkında bir bilgiye ulaşılamadığı belirtilmektedir" (Aslan, 2014: 109–110) cümleleri ile ilgili tespitler yapılmıştır.

Şimdi bizde bu ifadelerle istinaden "Amerika'da 1923 yılında bulunan 1 öğrencinin" Hilmi A. Malik olduğunu ifade edebiliriz. 1925 yılını müteakiben yurda dönüş yaptıktan sonra hangi iş ile meşgul olduğu belli olmayan iki kişiden birinin de Hilmi Malik Bey olduğunu da böylece ilk defa bu çalışmamızda ortaya koymuş oluyoruz. Hilmi A. Malik Bey'in 1925 senesinde Kolombiya Üniversitesi'nin yine New York kentinde bulunan *Teacher's College* bölümünden mezuniyetinden evvel çalışma hayatına başladığını *Yaratıcı Küçük İnsan ve Kabiliyeti* adlı eserinde parantez içerisinde (*New York şehri Spring Street İçtimai Müessesesi Çocuk Kulüpleri sabık*

⁵Şu anda İzmir Amerikan Koleji Müdürü Sn. Didem Erpulat'ın bana beyan ettiğine göre, "Okulumuz Özel İzmir Amerikan Koleji 1878'de İzmir'in Basmane kentinde bir kız koleji olarak kurulmuş ve eğitime 1922'ye kadar orada devam etmiştir. 1922'deki büyük yangında yanan okul 1924'de Göztepe semtine taşınmış ve bu güne kadar eğitim hayatına burada devam etmiştir. 1986'ya kadar okulumuz kız okulu olmuş, ilk erkek öğrenciler 1986'da okula alınmıştır. Sizin araştırmanıza konu olan kişi tahminen okulun erkek kısmının öğrencisidir. Erkek Koleji de Basmane'de kurulmuş ama çok hızlı büyüdüğü için oraya sığamamış ve 1910'da Şirinyer'e (Paradiso) taşınmıştır. Resmi adı International College'dir. (IC). 1936'da okul Türkiye'den Lübnan'ın başkenti Beyrut'taki Amerikan Üniversitesi'nin yanına taşınmıştır. Bugünkü adı "IC Beirut"tur ve eğitime halen karma olarak devam etmektedir."

⁶Hilmi Malik Evrenol'un gelini İpek Evrenol'un kendi arşivinden lütfettiği fotoğraf buna delildir. Adnan Menderes kendi fotoğrafını "derslerin terhisî münasebetiyle Hilmi'ye..." ifadeleri ile imzalamış.

⁷1936 tarihinde kolejin Beyrut'a nakledilmesi esnasında arşivin ve kayıtların kaybolmasına ilişkin bilgi aktaran İzmir Amerikan Koleji Müdürü Sn. Didem Erpulat Hanımefendi ve Beyrut IC arşivini benim için zahmet edip tarayan Tarih öğretmeni Sn. Reem Haddad olmuştur. Teşekkür ederim.

⁸Kolombiya Üniversitesi'nde bu bölümler *Teacher's College* bünyesinde bulunmaktaydı. Meşhur Eğitim Bilimleri Uzmanı ve Amerikan Filozofu John Dewey'in ve yine Psikolog William Kilpatrick'in burada talebesi olmuştur. Hilmi Malik o yıllara ait bir hatırasında; "...Mısırlı sınıf arkadaşlarımdan biriyle Dewey'in sınıfında bulunuyoruz. Ders tekriri çok yavaş ve ağırdır..." (Hilmi Malik, 1928: 198)

⁹Osmanlıca bir terkip olan *Fenn-i Terbiye*; modern disiplinlerden *Pedagojiye* tekbül etmektedir.

¹⁰Hilmi Malik Evrenol ile ilgili Kolombiya Üniversitesi Mezunlar Kataloğunda 553. sayfanın en üstünde yer alan kısımda mezuniyet tarihi mevcuttur. Bu belgeyi vakit ayırıp benim için temin eden Kolombiya Üniversitesi arşiv memuru Joanna Rios'a teşekkür ederim.

müfettişi) beyanına istinaden iddia edebilmekteyiz. Yine bu unvanını teyit sadedinde ilk pedagojik çalışması olup sadece Osmanlıca baskısı bulunan ve tezimizin ilgili kısmında teferruatıyla incelenmiş olan *Çocuk Ruhü ve Terbiyesi* adlı Osmanlıca kitabının 21. Sayfasında: "...ben New York'ta 1923-24 senelerinde müfettiş bulunduğum İçtimai Terbiye Müessesesinin yurdunda..." ifadeleri yer almaktadır. "Türkiye'de Suçlu Çocuk-İçtimai Derterimiz" isimli eserinin üzerinde adının hemen altında "Çocuk ruhiyatçısı" unvanı yer almaktadır. Dr. Unvanı da bulunmaktadır. 1926 tarihinde Ankara'da kız ve erkek çocuklarına tatbik ettiği test ve anket çalışmasını Maarif Vekâleti adına yürütmüş olduğunu da kendi ifadelerinden biliyoruz (Hilmi Malik,1928c: 272) fakat Hilmi Malik Evrenol Cumhuriyet döneminde yurda dönüşü ile birlikte sadece Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara Büyük Elçiliği'nde Türkçe Genel Sekreteri ve tercüman olarak çalışmıştır. Dr. Hilmi Malik Evrenol'un Ankara Amerikan Büyükelçiliğinde Türkçe Sekreter olarak çalıştığına dair elimizdeki bir başka delil ise bir kartvizit olmuştur (*Ek G*). Hilmi Malik Bey'in Resmi makamlarda herhangi bir memuriyet kaydı yoktur (*Ek H*). Ancak Amerikan Sefaretinde Türkçe Genel Sekreteri ve Tercüman olarak çalıştığı dönemde TDK çalışmalarına "uzman" sıfatı ile katkı sağlamıştır (www.tdk.gov.tr/12.03.2016)¹¹. Chicago Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından 1930-31 yıllarında Anadolu'da yapılan bazı tarihi-arkeolojik araştırmalar için uzman sıfatıyla katkı sağlayan kişiler arasında Dr. Hilmi Malik Bey'de yer almıştır. Bu arkeolojik çalışmaların yürütücüsü Alman arkeolog Hans Henning Von Der Osten¹² tarafından derlenen *Discoveries in Anatolia 1930-31* adlı eserin önsözünde Dr. Hilmi Malik Bey'e de teşekkür edilmiştir (*Ek I*). Bu tarihi-arkeolojik kazılar yani Chicago Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü eliyle yürütülen bu "bilimsel" araştırmalar; Kemalist kadronun ulus-devlet projesini inşaa ederken kullandığı en temel argümanlardan biri olmuştur. Arkeoloji marifetiyle tasarlanan ve inşaa edilen bu "tarihi kanıtların" *Türk Tarih Tezi*'nin omurgası niteliğinde çalışmalar olduğu hesabı katıldığında, Hilmi Malik Bey'in kendi "çalışma hayatı" içinde, Türk Tarih Kurumu'na da bu manada destek sağladığını pekâlâ söyleyebiliriz. Hilmi Malik Bey Ankara Amerikan Sefareti'ndeki pozisyonu sebebiyle bazı müşterek çalışma platformlarında Mustafa Kemal Atatürk ile de yakın temaslarda bulunabilmiştir (*Ek J*)¹³.

Dr. Hilmi Malik Evrenol International Smyrna American College'de Ortaokul ve Lise yıllarını geçirmiştir. Hilmi Malik'in İzmir Amerikan Koleji'ne olan mensubiyet duygusu ve oradaki hocalarına bağlılığı son derece güçlüdür. Sonrasında Yüksek Öğrenim ve İhtisas için gittiği Amerika ise zaten *yenidünya sisteminin* merkezi durumundadır. Hilmi Malik Bey Osmanlı'nın tasfiye ve tahliye projelerini müşahede etmiş ve Kemalist kadro'nun yeni bir ulus-devlet projesinin inşaa çalışmalarında "modernist", "batıcı" dolayısıyla "inkılâpçı" yani "iktidar ile işbirlikçi" bir duruş sergilemiştir. Amerika dönüşünde, 1926 sonrası, bir taraftan Ankara Amerikan Sefaretinde Türkçe Genel Sekreter ve tercüman olarak çalışmaya başlayan Hilmi Malik Bey, 1930 senesinde Emine Berceste Hanım ile dünya evine girmiştir. Dr. Selami Eynegöllüzade Paşa ve Şükriye Hanım'ın kızı Ayişe Güldeste Eynegöllüzade ile Milli Saraylar Umum Direktörü Sezai Selek'in kızı olan Emine Berceste Hanım; Rumi 1325 (M. 1909) İstanbul'da doğmuştur (*Ek K*). Hilmi Malik ile Berceste Malik çiftinin 1932 yılında kızları Ülkü dünyaya gelmiştir. Oğullarından Önder 1934 yılında; Alp ise 1941 yılında doğmuştur (*Ek L*). Hilmi Malik Bey'in yaklaşık on iki on üç sene evli kaldığı eşi Berceste Hanım 107 yaşında ve halen İstanbul'da hayattadır. Aynı zamanda kızı Ülkü Hanım da sağ olup çok uzun senelerden beri Almanya'da meskûn ve orada ikamet etmektedir. (*RC Quarterly Robert College Alumni Magazine*, Spring/Summer 2009-Issue 36).¹⁴ Oğlu Önder Evrenol ise meşhur edebiyatçı çift; Rakım Çalapa ve Nimet Çalapa'nın kızları İpek Hanım ile evlenmiştir. Hilmi Malik'in küçük oğlu Alp ise Robert Kolej'den 1959 yılında mezun olduktan sonra Almanya Stuttgart Üniversitesinde Mimarlık üzerine ihtisas yapmış ve yine bir Amerikan Kız Koleji mezunu olan İzmirli Mehpare Hanım ile izdivaç etmiştir. Alp ve Mehpare Evrenol'un oğulları Can ve Mete Evrenol kardeşler dedeleri Hilmi Malik Bey'e ait olan ve alanında ilk ciddi sosyolojik inceleme sayılabilecek *Türkiye'de Sinema ve Tesirleri* isimli kitaptan belki de pek çokları gibi habersiz olsalar da ödülleri alan iki sinemacı kardeşdir. Alp Evrenol geçirdiği rahatsızlık neticesinde 2012 senesinde vefat etmiştir. Alp Bey'in eşi Mehpare Evrenol ise halen hayatta ve İstanbul'da aileye ait Mimarlık şirketinin yöneticisidir. Evrenol ailesinin tamamı, kız ve erkek torunlar da dâhil belli bir eğitim düzeyinde ve hemen hepsi Amerikan Koleji mezunlarıdır.

Hilmi Malik ise ülkemizde neredeyse hiç tanınmayan bir şahsiyettir. Hilmi Malik çokça eserler ve makaleler kaleme almış ve bunları yayımlamış; fakat garip bir biçimde hayat hikâyesi, kim olduğu vb. gibi kişisel bilgileri

¹¹Dr. Hilmi Malik Evrenol'un 1934-1936 yıllarını kapsayan dönemde TDK çalışmalarına sağladığı katkıya dair "TDK 1934-1936 Çalışmaları Üzerine Genel Sekreterliğin Raporu" bkz. <http://tdkkitaplik.org.tr/kurultaylar/K03010019cb4ba5a0d83417f8c9dbb4e989c5043.pdf>.

¹²Hans Henning Von Der Osten 1899 senesinde Potsdam'da doğdu. 1911 senesinde Alman prenslerle birlikte özel dersler aldı. 1918 yılında Berlin Üniversitesi'ne kabul edildi. Burada Antik Çağ ve Arkeoloji çalıştı. 1922-1925 tarihleri arasında Chicago Üniversitesi'nde doktora yaptı. Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından 1926-1931 yılları arasında Anadolu'da arkeolojik kazı çalışmaları başkanı olarak görevlendirildi. Von Der Osten Amerika hesabına çalıştığı için muhtemelen Ankara Amerikan Sefareti'nde Türkçe Uzmanı olarak vazifeli Dr. Hilmi Malik Bey ile bu vesile ile tanışıp birlikte çalışmış oldular. Von Der Osten, Mustafa Kemal'in de dostuydu. Hatta 1936 yılında onu Ankara Üniversitesi Arkeoloji Kürsüsünü yapılandırıp yönetmesi için alıyordu. Uppsala'dan Hz. Süleyman ile ilgili bir kazı çalışmasına giderken geçirdiği bir kalp krizi neticesi öldüğü 1960 yılına kadar muhtelif projelerde görev aldı. Daha detaylı malumat için bkz. <http://www.deutschebiographie.de/sfz73895.html>, (Erişim): https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiG6a22rZfN AhUOrRQKHZkDDr8QFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.deutschebiographie.de%2Fsfz73895.html&usg=AFQjCNE Y0YyG1G1OIOABXq4AXTIFbN_bpg, 08.06.2016

¹³Hilmi Malik Evrenol'un büyük oğlu Önder Evrenol Bey'in kişisel albümünden Atatürk ve Amerikan Büyükelçisi Grew ve maiyetinde bulunan Hilmi Malik Bey'in birlikte çektikleri fotoğrafı paylaşma nezaketini gösterdiği için teşekkür ederim.

¹⁴Ülkü Hanım ciddi sağlık sorunları nedeniyle mülakat isteğimize cevap verememiştir.

arka planda ve biraz gizemli kalmış bir yazar olmuştur. Tespit edebildiğimiz kadarıyla, bunda en önemli etkenlerden biri de Hilmi Malik'in Amerika dönüşü Ankara Amerikan Büyükelçiliği dışında bir kurumda çalışmamış olması ve Amerikan Büyükelçiliklerinin çalıştırdıkları personel üzerinde tatbik ettiği gizlilik vb. prensiplerden kaynaklı "kişisel bilgilere ulaşılama" problemidir. Hilmi Malik Bey'i her cepheden iyi tanımaya bir başka engel ise üç çocuğa sahip olduğu evliliğinin kısa sürmesi ve daha sonra hiç evlenmeyip yalnız bir yaşam sürmesidir.

Berceste Hanım ile ayrıldıktan sonra Hilmi Malik bir daha hiç evlenmemiştir. Berceste Hanım ile de görüşmeleri olmamıştır. Hilmi Malik anlaşılan uzun süren yatılı Kolej yıllarına ilaveten Amerika'da gurbette geçirdiği tahsil sürecinden öğrenmek mecburiyetinde kaldığı öz disiplin ve kişisel bakım alışkanlıkları sayesinde hayatını tek başına idame ettirebilmiştir. Binaenaleyh, Dr. Hilmi Malik Evrenol'un bize ulaşan ve bulabildiğimiz tüm fotoğraflarını incelediğimizde, evlenmeden önce, evlilikten sonra ve yalnız yaşadığı dönemlerde, kılık kıyafet bakımından "diplomat" duruşunu muhafaza etmeye çalıştığını müşahade ediyoruz. Hilmi Malik "devlet büyüklerinin" hususi konuğu olarak zaman zaman davet edilmiştir. İlk yıllarda Kayınpederi olan Milli Saraylar Umum Direktörü Sezai Selek'in de bürokrat olması sebebiyle bu iltifatlara daha kolay mazhar olduğu düşünülebilir. Celal Bayar'ın Başvekilliği döneminde ve sonrasında köşkte bazı hususi davetlere ailecek davet edilmiştir.

Hilmi Malik Evrenol bazen İstanbul'a kısa ziyaretler gerçekleştirmiş olsa da görevi gereği 1960'lı yıllara kadar Ankara'da ikamet etmiştir. Bu tarihten sonra vefat tarihi olan 1972 yılına kadar İstanbul'da yaşadığını biliyoruz. Hilmi Malik Bey İstanbul'da bugün de Şişli ilçesi sınırları içinde bulunan Pangaltı'da ikamet etmiştir ve yalnız yaşamıştır. Hilmi Malik Bey son yıllarını ciddi sağlık problemleri içinde geçirmiştir. Hilmi Malik'in bu zorlu yıllarının en yakın müşahitleri oğlu Önder Bey ve gelini İpek Hanım olmuştur¹⁵.

Sonuç

Dr. Hilmi Malik Evrenol; özünde bir "kültür devrimi" neticesinde ortaya çıkmış olan Türk toplumunu yeniden yapılandırma çalışmalarına ya da diğer bir deyişle "Modern Türkiye Cumhuriyeti" projesine kalem ile katkı sunan karakteristik bir "inkılâpçı Cumhuriyet aydını" olmuştur. Hilmi Malik Bey'in uzman sıfatı ile vermiş olduğu eserleri ve çalışmaları incelendiğinde, bu projeye direkt ve dolaylı olarak sağladığı politik, kültürel ve pedagojik katkılar anlaşılmaktadır. Hilmi Malik Bey, eserlerinde, cumhuriyet dönemi devrimlerinin izahının sağlanması (determination) ve devrimlerin "vatandaşlara" benimsetilmesi ve böylece "cumhuriyetçi yurttaşlar" yetiştirebilme ölküsü hesabına çalışmıştır. Hilmi Malik muhtelif disiplinlerde çalışma üretmiş olsa da onun tüm çalışmaları "inkılabın emrindedir". Hilmi Malik Bey'in böyle bir görev bilinci içinde mürekkep akıtmış "inkılâpçı bir cumhuriyet aydını" olduğunu da artık biliyoruz. Dr. Hilmi Malik Evrenol pedagoji sahası içinde bilhassa çocuk terbiyesi ve ebeveyn eğitimi gibi konuları incelemiştir. Hilmi Malik sosyolojik incelemelerinde; askerlik ve kışla yaşantısı, köy ve köylü hayatı, hapishanelerin vaziyeti, sinema ve toplumsal yapıya etkileri gibi mevzular üzerinde durmuştur. Teoloji sahasında ise genel anlamda en çok uğraştığı mesele dinin reformasyonu olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında üretilen Psikoloji çalışmalarına katkısı daha ziyade çocuk psikolojisi ve suçlu psikolojisi konularında olmuştur. Edebi sahada Osmanlıca-İngilizce-Türkçe Lügat çalışması ile Linguistik alanda eser vermiştir. Felsefi çalışmalarının özünü ise "Batı Düşünce Dünyası"nın tamamen onaylandığı, bu düşünce birikiminin üretmiş olduğu kültüre beslemiş olduğu hayranlık saikiyle her dem takdir ettiği metinler oluşturmuştur. Esasen O, bir ideolog olarak her mevzuyla Kemalist ideolojinin yerleşikleştirilmesine vesile kılan bir oportünizmin de müdavimi olmuştur. Amerikan Sefaretinde Türkçe Genel Sekreteri ve Tercüman olarak çalıştığı dönemde TDK çalışmalarına Tercüme İşleri Kolu'nda "uzman-danışman" olarak yer almıştır. Chicago Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından 1930-31 yıllarında Anadolu'da yapılan bazı tarihi-arkeolojik araştırmalar için uzman sıfatıyla katkı sağlayan kişiler arasında Dr. Hilmi Malik Bey'de yer almıştır. Bu arkeolojik çalışmaların yürütücüsü Alman arkeolog Hans Henning Von Der Osten tarafından Anadolu'da yapılan *Discoveries in Anatolia 1930-31* kazı çalışmalarındaki gayreti sebebiyle teşekkür almıştır. Chicago Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü eliyle yürütülen bu "bilimsel" araştırmalar; Kemalist kadronun laik milliyetçilik zemini üzerine konumlandığı "Modern Türkiye Cumhuriyeti" projesini inşaa ederken kullandığı delillerden biri olmuştur. Arkeoloji marifetiyle tasarlanan ve inşaa edilen bu "tarihi kanıtlar" *Türk Tarih Tezi*'nin yapı taşını teşkil etmiştir. Hilmi Malik Bey Türk Tarih Kurumu'na da bu manada destek sağlamıştır. Hilmi Malik Bey'in Ankara İlahiyat Fakültesi müfredatının reforme edilmesine ilişkin makaleleri ve köşe yazılarında dile getirdiği tekliflerini 1951 ve 1952 senelerinde yoğun bir şekilde işlediği görülür. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde ise müfredata bu derslerin ilave edilmesi ve ders programında tadilata gidilmesi ise 1953-54 yıllarında olmuştur. Bu çalışmaları vesilesiyle de hiç olmazsa ilgilileri-yetkilileri yönlendirerek ve "kamuoyunu" etkileyerek "dinde reform" çalışmalarına da "inkılâpçı cumhuriyet aydını" duruşunu sergileyerek katkı sağlamıştır.

¹⁵ Bu bilgileri aktaran Hilmi Malik Bey'in torunu Ebru Evrenol'a teşekkür ederim.

Kaynakça

- Aslan, C (2014). *Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Eğitim Bilimleri Alanında Yurtdışına Öğrenci Gönderilmesi Olgusu*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Evrenol, H.M (1926). *Çocuk Ruhü ve Terbiyesi* (Osmanlıca), İstanbul: Hilal Matbaası
- Evrenol, H.M (1928a). "Büyük adamlar: John Dewey ikinci Konfiçyüs". *Türk Yurdu*, 22 (205), 197–198
- Evrenol, H.M (1928b). "Amerika'da Hayat Felsefesi". *Türk Yurdu*, 21 (200), 320–322
- Evrenol, H.M (1928c). "Esas Tabiat". *Türk Yurdu*, 21(199), 270- 272
- Evrenol, H.M (1932). *Yaratıcı Küçük İnsan ve Kabiliyeti*, Ankara: Hâkimiyet-i Milliye Matbaası
- Evrenol, H.M (1933). *Türkiye'de Sinema ve Tesirleri*, Ankara: Kitap Yazarlar Kooperatifi Neşriyatı
- Pehlivanlı, H (2012). "Çocukluk Arkadaşı Hilmi Malik Evrenol'un Kaleminden Menderes Ali Adnan'ın Çocukluk ve Gençlik Hayatı". *Türkiye Günlüğü*, 111, 58–69
- RC Quarterly Robert College Alumni Magazine*, Spring/Summer 2009-Issue 36, 28
- www.tdk.gov.tr
- www.lozanmubadilleri.com

Ekler

- Ek A: Hilmi Malik Bey'e ait Pasaport
- Ek B: Hilmi Malik Bey'e ait Pasaport'un kişisel bilgiler bölümü
- Ek C: Kolombiya Üniversitesi arşiv yetkilisi Sn. Joanna Rios tarafından verilen cevap
- Ek D: Adnan Menderes, Etem Menderes ve Hilmi Malik'in birlikte kolej bahçesinde çektiikleri hatıra fotoğrafı
- Ek E: Adnan Menderes'in sınıf arkadaşı Hilmi Malik'e Kolej yıllarında imzaladığı fotoğraf
- Ek F: Hilmi Malik ve Berceste Malik'in evlilik cüzdanları
- Ek G: Hilmi Malik ve Berceste Malik çiftinin çocuklarının birlikte çekilmiş fotoğrafı
- Ek H: Kolombiya Üniversitesi Mezunlar Katalogu
- Ek I: Hilmi Malik Bey'e ait kartvizit
- Ek J: BİMER ve CİMER yazışmaları
- Ek K: Discoveries in Anatolia 1930–31 kitabının teşekkür kısmı
- Ek L: Atatürk ve Amerikan Büyükelçisi Grew'in maiyetinde bulunan Hilmi Malik Bey'in Orman Çiftliğinde birlikte çektiikleri fotoğraf

Ek A: Hilmi Malik Bey'e ait Pasaport

İsmi Hilmi Malik Erzenal	Nom Dr. Hilmi Malik Erzenal
Babasının ismi Malik	Nom du père Malik
Doğduğu yer Manastır	Lieu de naissance Manastır
Doğduğu sene 1900	Date de naissance 1900
Pasaporta aldığı yandaki ibareler Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı	Statut de profession Secrétaire turc de l'ambassade américaine d'Ankara
Pasaporta aldığı yandaki ibareler Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı	Domicile Ankara
Pasaporta aldığı yandaki ibareler Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı	Destin Roumanie et tous les pays étrangers
Pasaporta aldığı yandaki ibareler Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı Büyük Amerikan Separet Tercimhanı Danışmanı	But de son voyage pour Voyage ?
Seyahat sebebi Seyahat	Signalements
Eskali	
Boy	Taille
Renk	Teint
Gözün rengi	Couleur des yeux
Sakalın rengi	Couleur de la barbe
Saçın rengi	Couleur des cheveux
Büyük	Moustaches
Sabit alameti farika N°138813 *	Signes particuliers N°138813 *
Fotograf girilmiştir	No i Photo

Ek B: Hilmi Malik'e ait Pasaportta yer alan kişisel bilgiler...

Dear Huseyin,

A 1932 [Columbia University Alumni Register](#) notes that Hilmi Adnan Malik received a master's degree from Teachers College in 1924 and that he was working at the American Embassy in Ankara / Angora, Turkey in 1931. He is listed as a student in the 1923–1924 and the 1924–1925 student directory.

The 1925 Commencement program indicates he had earned an A.B. degree from the International College in Smyrna in 1920.

Kind regards,
Joanna Rios

2016–04–25 21:45 GMT+03:00 Columbia University Archives

[Columbia University Archives](#)

Butler Library, 6th Floor

Columbia University
535 W. 114th St.
New York, NY 10027

Telephone: [\(212\) 854-3786](tel:(212)854-3786)

Fax: (212) 854–1365

Ek C: Kolombiya Üniversitesi arşiv yetkilisi Sn. Joanna Rios tarafından verilen cevap

Ek D: Askerlik Dönüşü Kolej Bahçesinde... Sağdan ikinci sırada Hilmi Adnan Malik ve soldan ikinci sırada Adnan Menderes... Fotoğrafın en solunda yer alan kişi ise Etem Menderes... 1921 senesi...

Ek E: Hilmi Malik'e sınıf arkadaşı Adnan Menderes'in, derslerin terhisi münasebetiyle vermiş olduğu 30 Teşrinisani 1334 (M. 30.11.1918) yılına ait hatıra fotoğrafı... Menderes el yazısı ile "Hilmi'ye..." ifadeleri ile imza etmiş...

COLUMBIA UNIVERSITY ALUMNI REGISTER 1754-1931

COMPILED BY THE COMMITTEE ON GENERAL CATALOGUE

NEW YORK M·CM·XXXII COLUMBIA UNIVERSITY PRESS

Ek F: Hilmi Malik Evrenol ile ilgili Kolombiya Üniversitesi Mezunlar Kataloğunda 553. sayfanın en üstünde yer alan malumat...¹⁶

Table with columns for names and graduation details. The 'MALIK' section is highlighted, listing Hilmi Malik's entry: MALIK, Hilmi Adnan AM 1924 TC, American Embassy Ancon, Pan.

¹⁶Bu belgeyi Kolombiya Üniversitesi Arşiv görevlisi Joanna Rios'tan temin ettim.

Ek G: Dr. Hilmi Malik Evrenol'un Ankara Amerikan Büyükelçiliğinde Türkçe Sekreter olarak çalıştığına dair bir diğer delil... bir kartvizit...¹⁷

Sayın HÜSEYİN HİLMİ ALADAĞ,

Bimer Başvuru Numaranız: 464504 Müracaat:18.04.2016

Sayın Hüseyin Hilmi Aladağ, Türkiye'deki yabancı ülke temsilciliklerinde çalışan personel hakkında Bakanlığımızda bilgi bulunmamaktadır. Bu personele Bakanlığımızca misyonda çalıştığına dair kimlik kartı düzenlenmesi vb. işlemleri dışında her türlü özlük dosyaları bağlı olduğu Büyükelçilikte mevcuttur. Bu itibarla bahse konu bilgi talebinizi ABD'nin Ankara Büyükelçiliği nezdinde yenilemenizi tavsiye ediyoruz. Saygılarımızla

DİPLOMATİK ARŞİV DAİRESİ BAŞKANLIĞI (DİAD) 25.04.2016

Sayın HÜSEYİN HİLMİ ALADAĞ,

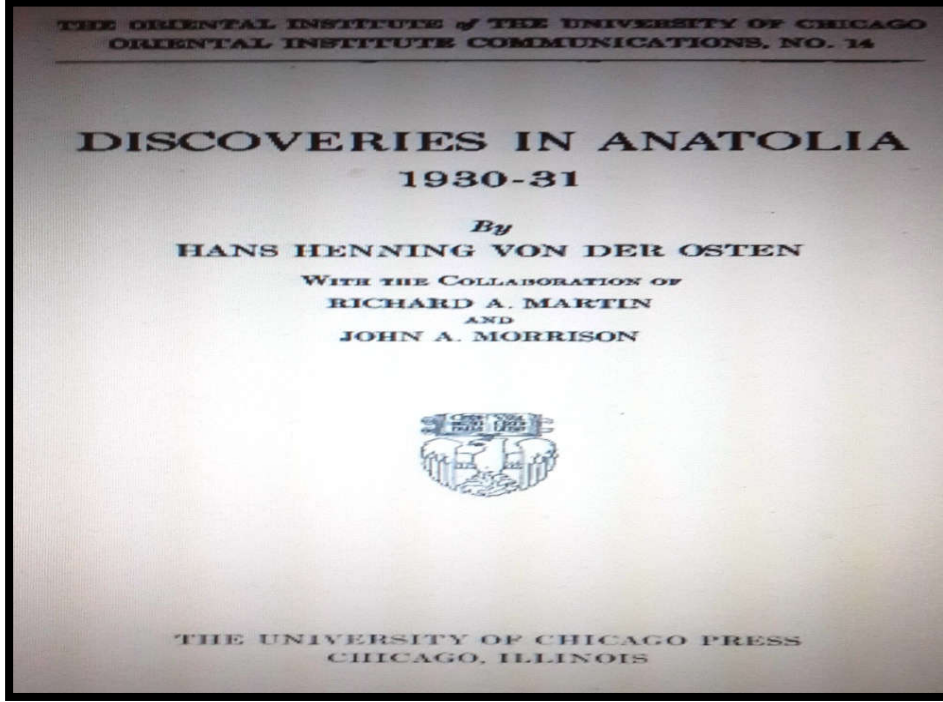
Cimer Başvuru Numaranız: 163923 Müracaat:18.04.2016

Sayın İlgili, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında elektronik posta yoluyla ilettiğiniz dilekçeniz alınmıştır. 4982 sayılı Kanununun 7. maddesinde yer verilen, "Bilgi edinme başvurusu, başvuru kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır" hükmü gereğince talebiniz anılan Kanun kapsamına girmemektedir. Bilginizi rica ederiz.

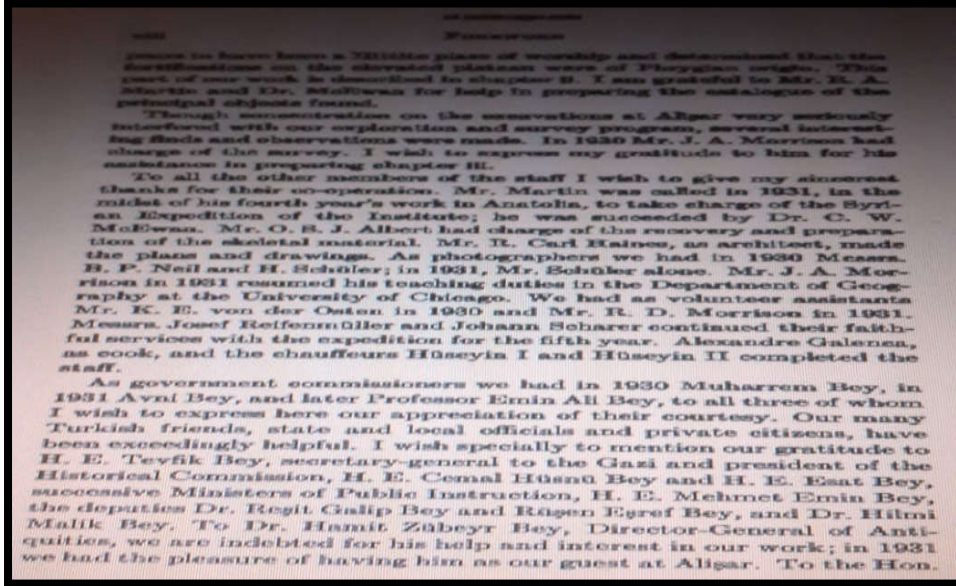
Cumhurbaşkanlığı Halkla İlişkiler Başkanlığı- 25.04.2016

Ek H: Hilmi Malik Bey'in çalışma hayatına dair kayıtlarına ulaşabilmek için Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı nezdinde gerçekleştirmiş olduğumuz müracaatımıza BİMER ve CIMER yetkililerinin yapmış oldukları cevabi yazı...

¹⁷Amerikan Büyükelçiliğinde çalışan yetkililer ile yapmış olduğumuz müteaddit görüşmeler neticesiz kalmıştır. Yetkililer almış oldukları kat'i talimat gereği Ankara Amerikan Sefareti ve Konsolosluklarında çalışmış olan bir kişi hakkında sınırlı dahi olsa bilgi veremeyeceklerini ifade etmişlerdir. Bu kartviziti kişisel arşivinden çıkartıp bizimle paylaşma lütfünde bulunan Hilmi Malik Bey'in gelini Mehpare Evrenol olmuştur.

Ek 1: Chicago Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından 1930–31 yıllarında Anadolu'da yapılan tarihi arkeolojik bazı araştırmalar için uzman sıfatıyla katkı sağlayan kişilere kitabın önsöz kısmında teşekkür edilmiş... Dr. Reşit Galip, Ruşen Eşref gibi isimlerin de bulunduğu bu listede Dr. Hilmi Malik Bey de yer almış...

Ek J: M. Kemal 1930 senesinde Ankara'da Amerikan Büyükelçisi J. C. Grew ve maiyetine Orman Çiftliğini gezdirirken... Hilmi Malik Bey o sene Amerikan Sefaretinde Türkçe Tercüman Sekreteri... Fotoğrafta ortada M. Kemal ve solda Hilmi Malik...

 Adı ve şöhreti <i>Emin Hatice Hanım</i> İşi Anasının adı <i>Ayşe Gülsel</i> Babasının adı <i>Mehmet Şevki</i>	 Adı ve şöhreti <i>Hilmi B.</i> İşi <i>Emek Kurumu Müdürü</i> Anasının adı <i>Hatice</i> Babasının adı <i>Malik B.</i>
---	--

Ek K: Hilmi Malik Bey ve Berceste Hanım'ın evlilik cüzdanından...

KADININ	ERKEĞİN
Doğduğu yer <i>İstanbul</i>	Doğduğu yer <i>Naslıç</i>
» tarih <i>325</i>	» tarih <i>316</i>
Nüfusta yazılı olduğu yer: <i>Emin Bey m. Sarıyer b. 1. 6</i>	Nüfusta yazılı olduğu yer: <i>Ankara Hacı Bayram</i>
Şimdi oturduğu yer: <i>Ankara</i>	Şimdi oturduğu yer: <i>Ankara</i>
Evlenme beyanını kabul eden: <i>B. o. G. F. m.</i>	Akti icra eden: <i>Galiş Bey</i>

Ek L: Hilmi Malik Bey ile Berceste Hanım'ın çocukları... Ükü ve Önder'in arasında Alp... Muhtemelen 1945-46 seneleri...